

Biuletyn Polonistyczny

13.03.2021

Europejski Szlak Kobiet Pisarek / Women Writers Route

Instytucje: Instytut Badań Literackich PAN (Instytucja współpracująca) , Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie (Instytucja współpracująca) , Forum of Slavic Cultures (Instytucja kierująca)

Uczestnicy: Monika Rudaś-Grodzka , Katarzyna Nadana-Sokołowska , Emilia Kolinko , Katarzyna Jakimiak

Dziedziny: Literaturoznawstwo

Europejski Szlak Kobiet Pisarek (Women Writers Route) jest inicjatywą organizacji pozarządowej Forum of Slavic Cultures z siedzibą w Lublanie. Projekt powstał pod koniec 2017 r. Ideą szlaku jest prezentacja kobiet pisarek pochodzących z krajów słowiańskich, kobiet samodzielnych, parających się literaturą, emancypantek z przełomu XIX i XX wieku.

W projekcie biorą udział: Chorwacja (Marija Jurić Zagorka, Ivana Brlić-Mazuranić), Polska (Maria Konopnicka), Rosja (Anna Achmatowa, Marina Cvetaeva, Zinaida Gippius), Serbia (Isidora Sekulić, Desanka Maksimović, Jelena J. Dimitrijević), Słowacja (Božena Slančíková Timrava), Słowenia (Zofka Kveder).

Polska jest reprezentowana przez Marię Konopnicką. W pracach nad utworzeniem szlaku biorą udział: Rada Naukowa i Rada Programowa. W pierwszej reprezentują nas: prof. Monika Rudaś-Grodzka, dr Katarzyna Nadana-Sokołowska i dr Emilia Kolinko z Archiwum Kobiet IBL PAN. Członkinią Rady Programowej jest kustosz Katarzyna Jakimiak z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Pierwsze posiedzenie Rady Programowej odbyło się 1 października 2019 r. w Belgradzie. W listopadzie minionego roku został przyjęty program działań, zmierzających do uzyskania aplikacji Szlaków Kulturowych Rady Europy w 2021 r.

Więcej informacji na: <https://www.fsk.si/partnerships/women-writers-route/>

Informacje o FSC na: <https://fsk.si/>

---

1. Dlaczego nowy szlak kulturowy?

Od 1987 r. szlaki kulturowe Rady Europy działają jako kanały dialogu międzykulturowego oraz promowania wiedzy i zrozumienia wspólnego europejskiego dziedzictwa.

Zgodnie z najnowszym sprawozdaniem Komisji Kultury, Nauki, Edukacji i Mediów Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy kultura i dziedzictwo odgrywają znaczącą rolę na poziomie regionalnym i lokalnym, poprawiają współpracę ze społecznościami i inspirują do lepszego, bardziej kreatywnego rozwiązania ich codziennych problemów, zwłaszcza w zakresie edukacji, zatrudnienia, badań i innowacji. Niemal 40 sieci szlaków kulturowych Rady Europy zapewnia bogatą ofertę rekreacyjną i edukacyjną w całej Europie i poza nią. Dotyczą one różnych zakresów tematycznych, takich jak architektura, krajobraz kulturowy, gastronomia lub najważniejsze postaci europejskiej sztuki, muzyki i literatury.

Poprzez certyfikację szlaków kulturowych Rada Europy oferuje model ponadnarodowego zarządzania kulturą i dziedzictwem oraz umożliwia synergię między władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz stowarzyszeniami i podmiotami społeczno-gospodarczymi. Certyfikacja szlaku kulturowego Rady Europy jest gwarancją doskonałości, różnorodności kulturowej, dialogu międzykulturowego i wzajemnej wymiany ponad granicami.

2. Tworzenie nowej trasy

Międzynarodowe Forum Fundacji Kultur Słowiańskich jest inicjatorem i organizatorem nowego szlaku kulturowego Rady Europy, poświęconego pisarkom z Europy. Kobiety pisarki wyprzedziły rozumienie płci, ustalone w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a ostatnio w Karcie PEN i Manifeście Kobiet.

Nowy szlak kulturowy łączący początkowo kilka krajów słowiańskich, a następnie poszerzany, powinien wydobyć historie życia i dzieła literackie, istotne w walce o prawa człowieka i kobiety w XX w. Wyjątkowość tych twórczyń i ich rola w historii oraz dziedzictwie kulturowym całego regionu słowiańskiego i europejskiego, choć była ważna, nigdy tak naprawdę nie została dostatecznie rozpoznana i dowartościowana.

Strategia nowego szlaku kulturowego opiera się na ponownym wykorzystaniu wszystkich inicjatyw już uruchomionych. Celem projektu jest maksymalne wykorzystanie synergii z istniejącymi projektami w celu zminimalizowania kosztów, czasu wdrożenia, a w skrócie – optymalizacja zasobów i istniejącej infrastruktury.

Projekt przyczyni się do promocji idei dostępu do różnych form generowania wiedzy i korzystania z tej wiedzy z perspektywy sztuki, historii i nauki. Przyjęte strategie będą angażować użytkowników w bardziej partycypacyjne podejście, nie tylko w odniesieniu do zasobów dziedzictwa, ale także tego, w jaki sposób integruje się ono z życiem ludzi i społeczności. Nowy szlak kulturowy stanowi doskonałą okazję dla kulturowego dziedzictwa literackiego, daje początek nowemu kontekstowi, który może sprawić, że zarządzanie zasobem będzie opłacalne, co nie tylko zwiększy jego obecność w społeczeństwie, ale także zagwarantuje jego zachowanie dla przyszłych pokoleń.

3. Cele Europejskiego Szlaku Kobiet Pisarek / Women Writers Route

Nowa trasa kulturowa ustanowi skuteczną sieć dialogu międzykulturowego. Ponadto:

- umożliwi i poszerzy badania naukowe, kulturalne i turystyczne nad literaturą kobiecą w kontekście europejskiej historii, tożsamości i wartości;
- zwiększy rozpoznawalność, znaczenie i wkład pisarek kobiet w europejską kulturę i w europejską historię praw człowieka i demokracji;
- zaproponuje inspirujące prezentacje, dynamiczne historie i atrakcyjne treści kulturalne i turystyczne;
- zachęci do konstruktywnego myślenia, zainicjuje debatę publiczną i wzmocni praktyki demokratyczne.

Nowy szlak będzie realizował działania związane z badaniami i rozwojem, promocją europejskiej pamięci, historii i dziedzictwa, wymianami kulturalnymi i edukacyjnymi dla młodych Europejczyków, współczesną praktyką kultury i sztuki oraz turystyką kulturalną i rozwojem zrównoważonej turystyki.

4. Informacje o tematyce projektu

W ostatnich dziesięcioleciach opublikowano wyniki ważnych, a nawet przełomowych badań naukowych na temat życia i twórczości kobiet, które uczestniczyły w kulturze poprzednich wieków. Rzucają one nowe światło na nieoceniony wkład kobiet w europejską historię i kulturę. Jednak wyniki tych badań nie zmieniły w pełni postrzegania znaczenia kobiet artystek w rozwoju europejskiej tożsamości. Wiele przejawów kobiecej kreatywności wciąż czeka na odkrycie lub ponowną ocenę. Syntezy literackie i podręczniki są wciąż pisane i edytowane z perspektywy dominującej płci w społeczeństwie. I choć dorobek artystyczny pisarek został doceniony przez historyków literatury, ich życie i twórczość będą dopiero odkrywane dla większej publiczności. Liczba zabytków lub tablic poświęconych

artystkom nie jest porównywalna z liczbą męskich odpowiedników i tylko nieliczne z nich zostały włączone do kanonu literatury narodowej. Dlatego nie postrzega się ich jako ważnej części literackiego dziedzictwa w szerszej przestrzeni geograficznej i kulturowej.

Nowy Europejski Szlak Kobiet Pisarek (Women Writers Route) będzie poświęcony literackim głosom pisarek, które były słabo słyszalne ze względu na ich niekorzystną pozycję w społeczeństwie. W tym czasie dostęp dziewcząt do edukacji był bardzo ograniczony, a tylko pisarki wybitne mogły konkurować z literaturą swoich męskich kolegów. Niesprzyjające okoliczności nie zatarły ich wyjątkowej kreatywności i siły, chociaż w tym czasie nieustannie stykały się z barierą męskiej dominacji. Przy każdym zderzeniu ta bariera pękała nieco, co jak nigdy dotąd ujawniało potrzebę powszechnego poszanowania praw człowieka, wolności i równych szans. Nie można przeoczyć odważnego, zaangażowanego społecznie i pionierskiego ducha pisarek, który powinien służyć nam jako źródło inspiracji i wzór społecznego oraz literackiego zaangażowania dla nowych pokoleń.

Europejski Szlak Kobiet Pisarek to sposób na przedstawienie ich biografii i twórczości. Łączy symboliczne i fizyczne punkty ich życia i pracy między muzeami, salami pamięci, czytelniami, zabytkami publicznymi, kawiarniami i innymi przestrzeniami publicznymi. Oprócz dziedziny naukowej i kulturalnej szlak wzbogaci także lokalne społeczności i atrakcje turystyczne, przemysł kreatywny, gastronomię i turystykę kulturalną.

Siedem krajów uczestniczących aktualnie w Europejskim Szlaku Kobiet Pisarek to:

1. Chorwacja:

Ivana Brlić Mažuranić (1874–1938) – pisarka dla dzieci i pierwsza kobieta członkini Jugosłowiańskiej Akademii Nauki i Sztuki;

Marija Jurić Zagorka (1873–1957) – dziennikarka, pisarka, dramatopisarka.

2. Czarnogóra:

Divna Veković (1886–1941) – lekarka, tłumaczka.

3. Polska:

Maria Konopnicka (1842–1910) – pisarka, poetka, tłumaczka, publicystka, krytyczka literacka, aktywistka.

4. Rosja:

Anna Achmatowa (1889–1966) – poetka, pisarka, krytyczka literacka, historyczka literatury i tłumaczka;

Marina Cwietajewa (1892–1941) – poetka;

Zinajda Nikolajevna Gippius (1869–1945) – poetka, dramatopisarka, pisarka, redaktorka i myślicielka.

5. Serbia:

Desanka Maksimović (1898–1993) – poetka, pisarka, tłumaczka;

Isidora Sekulić (1877–1958) – prozaiiczka, pisarka, eseistka, poliglotka i krytyczka

sztuki;

Jelena J. Dimitrijević (1862–1945) – pisarka, poetka, podróżniczka.

6. Słowenia:

Zofka Kveder (1878–1926) – pisarka, dramatopisarka, tłumaczka, dziennikarka i feministka.

7. Słowacja:

Božena Slaničkova Timrava (1867–1951) – prozaiczka i dramatopisarka;

Elena Maróthy-Šoltéssová (1865–1951) – pisarka i czołowa postać krajowego ruchu kobiecego;

Hana Gregorová (1885–1958) – pisarka, pedagożka i zwolenniczka emancypacji kobiet.

6. Dlaczego warto inwestować w szlaki kulturowe?

Ustanowienie szlaków kulturowych i tras w różnych regionach jako produkt turystyczny otworzyło ogromne możliwości zwiększenia dynamiki turystyki. Popularność turystyki kulturalnej stale rośnie, w szybszym tempie niż większość innych segmentów turystyki.

Zrównoważona turystyka kulturalna może stanowić znaczącą siłę w promowaniu i ochronie dziedzictwa materialnego i niematerialnego, a jednocześnie zachęcać do rozwoju sztuki, rzemiosła i innych działań twórczych. Taki rozwój stanowi szansę dla miejsc docelowych do wspierania wzrostu gospodarczego, rozwoju społecznego sprzyjającego zaangażowaniu społecznemu i zachowania dziedzictwa. Turystyka kulturalna stwarza możliwości zatrudnienia, generuje dochód z inwestycji, tłumi migrację z obszarów wiejskich i, co najważniejsze, chroni dziedzictwo.

7. Dołącz!

Kontakt:

Forum Kultur Słowiańskich, Mestni trg 18, 1000 Lublana, Słowenia

T: +386 8 205 28 00, F: +386 (0) 1 256 57 38, E: info@fsk.si

Osoba kontaktowa: Mateja Jančar, kierownik projektu,

T + 386 40 814 421, E: mateja.jancar@fsk.si

Możliwość współpracy: tak

Kontakt: mateja.jancar@fsk.si

Linki:

- <https://www.fsk.si/partnerships/women-writers-route/>

Biuletyn Polonistyczny

- https://www.fsk.si/wp-content/uploads/2021/03/WWR_DefiantTrajectories.pdf
- https://www.youtube.com/channel/UCWV_0Em2GFZyegfpCHdLWBw

Słowa kluczowe: kobiety, kobieta, Konopnicka Maria, Europejski Szlak Kobiet
Pisarek, Women Writers Route